

B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

ANVBIO
CARMEN ASTROLOGICVM
ELEGIACVM

RECENSUIT
DIRK OBBINK

MONACHII ET LIPSIAE
IN AEDIBVS K. G. SAUR MMVI

Bibliographic information published by Die Deutsche Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek lists this publication in the
Deutsche Nationalbibliografie,
detailed bibliographic data is available
in the Internet at <http://dnb.d-nb.de>.

© K. G. Saur Verlag, München und Leipzig 2006
Ein Imprint der Walter de Gruyter GmbH & Co. KG
Printed in Germany

Alle Rechte vorbehalten. All Rights Strictly Reserved.
Jede Art der Vervielfältigung ohne Erlaubnis des Verlags ist unzulässig.
Gedruckt auf alterungsbeständigem Papier.
Druck und Bindung: Druckhaus „Thomas Müntzer“, Bad Langensalza

ISBN-13: 978-3-598-71228-9

ISBN-10: 3-598-71228-6

PRAEFATIO

Ut multa alia, ita corpus Astrologorum papyri in Aegypto repertae auxerunt: restituerunt etiam partem carminis elegiaci Anubionis cuius fragmenta primum collecta hic eduntur, de eius auctoris uita et opera alibi fusius disserui (u. P.Oxy. LXVI), unde praecipua tantum repetam.

Anubionis carminis elegiaci duo fragmenta citant scriptores astrologici posterioris aetatis, quorum alterum apud Hephaestionem (F 2), alterum apud Rhetorium (F 7) seruatum est. accedit aliquot uersuum Anubionis paraphrasis Graeca (T 8, F 9). eisdem uersibus uel potius paraphrasi eorum usus est Firmicus Maternus (F 11), unde haud sine probabilitate conieceris etiam distichos in papyris nuper repertis, quorum uersiones Latinae apud eundem auctorem exstant, Anubionis esse: poetarum enim astrologorum quos cognouimus hic solus scripsit elegos. ipse praeterea Firmicus se Anubionis carmen cognitum habuisse testatur, si quidem Hanubius ille cuius mentionem facit T 3, 7s. (*mundi itaque genituram hanc esse uoluerunt secuti Aesculapium et Hanubium*; cf. IV proem. 5 e coniectura Teuffeli) poeta est noster, ut uoluit Kroll¹. de quo sunt qui dubitent², sed sine iusta causa. praeterea enim in tractatibus anonymis eius uerba ut ἐκ τῶν Ἀνουβίωνος laudantur (T 8, cf. F 12, F 13). nomen ergo eius hoc modo Latine est redditum. nam Aesculapius quoque ille (de quo cf. etiam Firm. math. V 1, 36; VIII 18, 1) scriptor erat libri, cuius titulus ut uidetur erat *Moirogenesis*. Hephaestio autem Thebanus disticha ad Anoubionis elegeia refert, quibus nihil in Firmici scriptis comparatur. e subscriptione in fine F 5 et e uersione Firmici comparata ordinem fragmentorum F 1 - F 6 restitui et

¹ W. Kroll, ed. Anon. Περὶ κράσεως καὶ φύσεως τῶν ἀστέρων καὶ τῶν ἀποτελουμένων καὶ σημαυνομένων ἐκ τῆς συμπαρουσίας καὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν, *Catalogus codicum astrologorum Graecorum* II, Bruxelles 1900, 159-60, W. Kroll, VI. Astrologisches, *Philologus* 54, 1898, 123-133 ap. 131.

² W. Gundel, H.G. Gundel, *Astrologoumena*, Wiesbaden 1966, 156 n. 45.

ad libros III - IV attribui. ex quibus fragmentis primum in initio libri III collocandum esse credideris, cum ibi doctrinae fundamenta exponantur.

De uita auctoris perpauca cognita. etenim fere solus de Anubione astrologo scribit auctor libri *Homiliarum* plerumque fabulosi, qui falso adscribebatur Clementi Romano. cuius uerbis (T 1, 5-11, cf. F 14) si quis inest fides,³ haud ita periculosum uidebitur conicere Anubionem quendam astrologum sub Nerone floruisse: quem eundem esse atque poetam quin credas, etiamsi nomen hoc haud ita rarum in Aegypto, nihil obstat, praesertim cum unus tantum Anubio scriptoribus sit notus astrologicis⁴. cum in Aegypto tres urbes nominis Diospolis numerantur⁵, Bremmer affirmauit Anubionem Thebiis urbe antiquissima et pro templis cultisque clarissima natum esse⁶.

Fragmentum Anubionis (F 2) primus edidit Arminius Koechly in appendice editionis *Manethonianarum*. omnia fragmenta usque nota primus collegit Arthurus Ludwich in tractatibus de editione P.Oxy. III 464. ea papyris inde publice factis uersionibus Latinis testimoniis additis hic congessi. in uersibus e Manethone relatis disticha solo continua Anubionis esse duxi, litteris typographicis auctis distinxi.

Codicem Laurentianum contuli, alia, quae de libris manuscriptis medii aevi in apparatu dicta sunt, ex editionibus hausi. papyros, quae in bibliotheca Oxoniensi et Florentina conseruantur, ipse inspexi, in ceteris nisus sum imaginibus phototypicis. in papyris transcribendis leges Batauas secutus sum, margines, si exstant, indicaui.

Gratias ago P.J. Parsons, R.A. Coles pro consiliis de rebus papyrologicis, A. Jones pro consiliis de rationibus, quae inter astra

³ M.J. Edwards, *The Clementina: A Christian Response to the Pagan Novel*, CQ 42, 1992, 459-74 ap. 459, ea uerba ficta neque ad historiam comprobendam apta esse contendit.

⁴ Aliter D. Pingree, *The Yavanajātaka of Sphujidhvaja*, Cambridge, Mass. 1978, II 422.

⁵ C. Schmidt, *Studien zu den Pseudo-Clementinen*, Leipzig 1929, 229 n.1.

⁶ J.N. Bremmer, *Foolish Egyptians: Apion and Anoubion in the Pseudo Clementines*, *The Wisdom of Egypt*, edd. A. Hilhorst, G.H. van Kooten, Leiden 2005, 314.

PRAEFATIO

V

intercedunt, R. MacFarlane, G. Ware pro phototypis sub lumine
polymetro factis, W.B. Henry, H. Essler, qui me in editione
conscribenda adiuuabant.

Dabam Oxonii Kal. Nou. MMVI

D.O.

CONSPECTVS LIBRORVM

Editiones

- J.G. Hermann, ed. *Draconis Stratonicensis Liber de metris poeticis. Ioannis Tzetzae Exegesis in Homeri Iliadem*, Lipsiae 1812.
- L. Bachmann, ed. *Scholia in Homeri Iliadem quae in codice Bibl. Paull. Acad. Lips. leguntur*, Lipsiae 1835.
- A. Koechly, ed. *Poetae didactici Graeci II*, Paris 1851, 86-94.
- Id., ed. *Manethonis Apotelesmaticorum qui feruntur libri VI. Accedunt Dorothei et Anubionis fragmenta astrologica, Corpus poetarum epicorum Graecorum VII. Manethoniana*, Lipsiae 1858, 117.
- W. Kroll, ed. Anon. *Περὶ κράσεως καὶ φύσεως τῶν ἀστέρων καὶ τῶν ἀποτελουμένων καὶ σημαινομένων ἐκ τῆς συμπαρουσίας καὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν*, *Catalogus codicum astrologorum Graecorum II*, Bruxelles 1900, 159-180.
- A. Olivieri, ed. Anon. *Περὶ ἐμβάσεων*, *Catalogus codicum astrologorum Graecorum II*, Bruxelles 1900, 202-3.
- Id., ed. Anon. *Περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους σχηματισμῶν τῶν ἀστέρων, ἐκ τῶν Ἀνουβίωνος*, *Catalogus codicum astrologorum Graecorum II*, Bruxelles 1900, 204-12.
- Id., ed. Rhetorius, *Περὶ πράξεως καὶ ἐπιτηδεύματος*, *Catalogus codicum astrologorum Graecorum II*, Bruxelles 1900, 190-1; reed. cod. Par. addito F. Cumont, Rhetorius, *Περὶ πράξεως καὶ ἐπιτηδεύματος*, *Catalogus codicum astrologorum Graecorum VIII/4*, Bruxelles 1922, 207-10.
- B.P. Grenfel, A.S. Hunt, edd. 464. *Astrological Epigrams*, Eid., edd. *The Oxyrhynchus Papyri III*, London 1903, 123-5.
- F. Boll, ed. 157. *Carminis Astrologici Manethoniani Fragmenta nova*, G. Vitelli, ed. *Papiri Greci e Latini*, Pubblicazioni della Società Italiana per la ricerca dei Papiri greci e latini in Egitto III, Firenze 1914, 1-4, tab. I.
- C.H. Roberts, ed. 488. *Fragment of an Anthology*, Id., ed. *Catalogue of the Greek and Latin Papyri in the John Rylands Library Manchester III. Theological and Literary Texts*, Manchester 1938, 102-3.

- W. Schubart, ed. 15. Astrologisches Gedicht et 16. Astrologisches Gedicht, Griechische Literarische Papyri, Berichte über die Verhandlungen der Sächsischen Akademie der Wissenschaften zu Leipzig. Phil.-hist. Klasse XCVII/5, Berlin 1950, 32-37
- D. Hagedorn, Der Hiobkommentar des Arianers Julian, PTS 14, Berlin, New York 1973.
- D. Pingree, ed. Hephaestionis Thebani Apotelesmaticorum libri tres I; Apotelesmaticorum epitomae quattuor II, Leipzig 1973-4.
- Id., ed. Dorothei Sidonii Carmen astrologicum: interpretationem Arabicam in linguam Anglicam versam una cum Dorothei Fragmentis et Graecis et Latinis, Leipzig 1976.
- Id., ed. Vettii Valentis Anthologiarum libri nouem, Leipzig 1986.
- B. Rehm, G. Strecker, edd. Die Pseudoklementinen I. Homilien, Berlin ³1992.
- Eid., edd. Die Pseudoklementinen II. Rekognitionen in Rufins Übersetzung, Berlin ²1994.
- P. Monat, ed. Firmicus Maternus, Mathésis, 3 uoll., Paris 1992-7.
- D. Obbink, ed. 4503-4507. Anoubion, Elegiacs, N. Gonis et all., edd. The Oxyrhynchus Papyri LXVI, London 1999, 57-109, tabb. XI-XIV.

Dissertationes:

- E. Riess, Annubion, RE I, 1894, 2321-2.
- H. Usener, Aus Julian von Halikarnass, RhMus N.F. 55, 1900, 321-40 (=Kleine Schriften IV, 316-330), imprimis 335-7.
- F. Cumont, Annubion (richtig vielmehr Anubion), RE Suppl. I, 1903, 87.
- A.E. Housman, Oxyrhynchus Papyri, Vol. III. No. 464, CR 17, 1903, 385-6.
- W. Kroll, Ein astrologischer Dichterling, Philologus 63 = N.S. 17, 1904, 135-8.
- W. Kroll, VI. Astrologisches, Philologus 54, 1898, 123-133.
- A. Ludwig, Das elegische Lehrgedicht des Astrologen Anubion und die Manethoniana, Philologus 63 = N.S. 17, 1904, 116-34.
- Id., Nachlese zu den Fragmenten des Astrologen Anubion, Philologus 64 = N.S. 18, 1905, 280-3.

VIII

- V. Stegemann, *Die Fragmente des Dorotheos von Sidon*, 2 uoll., Heidelberg 1938-1943.
- S. Weinstock, *A New Anubio Fragment*, *Cd'E* 27 (1952) 210-17.
- R. Merkelbach, *Rec. P.Schubart* 15 et Weinstock cit., *APF* 16, 1956, 86-7.
- O. Neugebauer and H. B. van Hoesen, *Astrological Papyri and Ostraca: Bibliographical Notes*, *Proceedings of the American Philosophical Society* 108, 1964, 58 et 61, nn. 105s., 122
- W. Gundel, H.G. Gundel, *Astrologoumena*, Wiesbaden 1966, 155-7, 380.
- D. Pingree, *The Yavanajātaka of Sphujidhvaja*, *Harvard Oriental Series* 48, Cambridge, Mass. 1978, II 422.
- S. Feraboli, *Un utile confronto tra Anubio e Firmico*, *Paideia* 46, 1991, 211-5.
- M.J. Edwards, *The Clementina: A Christian Response to the Pagan Novel*, *CQ* 42, 1992, 459-474.
- P. Degani, n. 27 *PSI* III 157, *Scrivere libri e documenti nel mondo antico*, ed. G. Cavallo et al., Firenze 1998, *Papyrologica Fiorentina* 30, 108-9, tab. XXIII.
- J.N. Bremmer, *Foolish Egyptians: Apion and Anoubion in the Pseudo Clementines*, in: *The Wisdom of Egypt*, edd. A. Hilhorst, G. H. van Kooten, Leiden 2005, 311-329.